

Luottolaitoksille
Omistusyhteisöille

MÄÄRÄYS LUOTTOLAITOKSEN KONSERNITILINPÄÄTÖKSESTÄ

Rahoitustarkastus antaa rahoitustarkastuslain 4 §:n 2 kohdan ja luottolaitostoinnasta annetun lain 31 §:n 2 momentin nojalla seuraavan konsernitilinpäätöstä koskevan määräyksen. Määräystä laadittaessa on otettu huomioon 13. päivänä kesäkuuta 1983 annettu seitsemäs neuvoston direktiivi konsolidoiduista tilinpäätöksistä 83/349/ETY (EYVL N:o L 193, 18.7.1983, s. 1) sekä 8. päivänä joulukuuta 1986 annettu neuvoston direktiivi pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä 86/635/ETY (EYVL N:o L 372, 31.12.1986, s. 1).

1 Soveltamisala ja sovellettavat säännökset

Tätä määräystä sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuun luottolaitokseen tai omistusyhteisöön.

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön konsernitilinpäätös laaditaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 4 luvun säännösten ja valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antaman päätöksen (30.12.1997/1376) sekä tämän määräyksen mukaisesti. Lisäksi noudatetaan kirjanpitolain ja osakeyhtiölain konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä luottolaitostoiminnasta annetun lain 30 §:n 3 momentissa mainituin poikkeuksin.

2 Määritelmät

Luottolaitoksella tarkoitetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua luottolaitosta ja siihen rinnastettavaa luottolaitoksen ulkomaista tytärluottolaitosta, jolla on toimilupa luottolaitostoimintaan.

Rahoituslaitoksella tarkoitetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettua rahoituslaitosta ja siihen rinnastettavaa ulkomaista rahoituslaitosta. Rahoituslaitoksena pidetään muun ohessa yritystä, joka pääasiassa omistaa arvopapereita ja/tai käy niillä kauppaa. Rahoituslaitoksena pidetään myös panttilainauslaitoksista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua panttilainauslaitosta.

Omistusyhteisöllä tarkoitetaan suomalaista tai ulkomaista rahoituslaitosta, jolla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tai luottolaitostoiminnasta annetun lain 5 §:n 2 momentin mukainen määräysvalta vähintään yhteen suomalaiseen luottolaitokseen ja jonka tällaisessa määräysvallassa olevat yritykset ovat pääasiassa luotto- tai

rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Rahoitustarkastus ratkaisee tapauskohtaisesti, milloin se katsoo rahoituslaitoksen määräysvallassa olevien yritysten olevan sillä tavoin pääasiassa luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, että rahoituslaitosta on pidettävä omistusyhteisönä. Rahoitustarkastus kiinnittää arvioinnissaan huomiota muun muassa siihen, onko määräysvallassa olevien luotto- ja rahoituslaitosten ja palveluyritysten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma yli puolet kaikkien määräysvallassa olevien yritysten taseiden yhteenlasketusta loppusummasta, sekä siihen, onko määräysvallassa olevien luotto- ja rahoituslaitosten ja palveluyritysten viimeksi vahvistettujen tuloslaskelmien mukainen tuottojen yhteenlaskettu määrä yli puolet kaikkien määräysvallassa olevien yritysten tuottojen yhteenlasketusta loppusummasta.

Sijoituspalveluyrityksellä tarkoitetaan sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua sijoituspalveluyritystä ja siihen rinnastettavaa sijoituspalveluyrityksen ulkomaista tytärsijoituspalveluyritystä, jolla on toimilupa sijoituspalvelutoimintaan.

Rahastoyhtiöllä tarkoitetaan sijoitusrahastolain 1 §:ssä tarkoitettua rahastoyhtiötä ja siihen rinnastettavaa ulkomaista rahastoyhtiötä.

Emoyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä emoyritystä.

Tytäryrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä tytäryritystä.

Yhteisyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä yhteisyritystä.

Osakkuusyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolaissa määriteltyä osakkuusyritystä.

Palveluyrityksellä tarkoitetaan tässä määräyksessä yritystä, joka pääasiallisena toimintanaan tuottaa palveluja yhdelle tai useammalle luottolaitokselle omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä tai joka tuottaa tietojenkäsittelyyn liittyviä palveluita taikka muita vastaavia luottolaitoksen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluita yhdelle tai useammalle luottolaitokselle.

Yrityksellä tarkoitetaan näissä määräyksissä jokaista, joka kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n mukaan on kirjanpitovelvollinen.

3 Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on laadittava tämän määräyksen mukainen konsernitilinpäätös, jos se on edellä tarkoitettu emoyritys. Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää konsernitilinpäätös laatimatta, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 tai 4 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitettu peruste ja jollei osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu.

Osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan konsernitilinpäätös on aina laadittava, jos emoyritys on julkinen osakeyhtiö tai sellainen yksityinen osakeyhtiö, joka jakaa varoja osakkeenomistajille tai antaa rahallainan lähipiiriin kuuluvalla tai vakuuden tämän velvoitteista taikka palauttaa osakeyhtiölaissa tarkoitetun pääomallainan pääomaa tai maksaa sille hyvitystä.

Sellainen emoyritys, joka itse on toisen luottolaitoksen tai omistusyhteisön tytäryritys, on velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen. Laatimisvelvollisuudesta voidaan poiketa ainoastaan, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruste eikä osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu.

Konsernitilinpäätöstä ei tarvitse laatia, mikäli luottolaitoksella on ainoastaan osakkuus- tai yhteisyrityksiä mutta ei tytäryrityksiä.

4 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdisteltävä, jollei jäljempänä toisin sanota, emoyrityksen ja sellaisten koti- ja ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätökset, jotka ovat luottolaitoksia, rahoituslaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä tai palveluyrityksiä.

Sellaisten tytäryritysten, jotka eivät ole luottolaitoksia, rahoituslaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä tai palveluyrityksiä, tilinpäätökset samoin kuin osakkuusyritysten tilinpäätökset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä kirjanpitolain 6 luvun 13 §:ssä säädetyllä tavalla.

Yhteisyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen kirjanpitolain 6 luvun 15 §:n nojalla suhteellista yhdistelymenetelmää noudattaen, jos ne ovat luottolaitoksia, rahoituslaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä tai palveluyrityksiä. Muussa tapauksessa ne yhdistellään muiden osakkuusyritysten tavoin.

Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää tytäryritys yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 tai 4 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitettu peruste ja jollei osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu. Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää osakkuusyritys yhdistelemättä, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettu peruste. Tytär- ja osakkuusyrityksen yhdistelemättä jättämisestä ja poikkeusluvan hakemisesta määrätään tarkemmin Rahoitustarkastuksen ohjeessa nro 106.4.

Tytär- ja osakkuusyritys sekä yhteisyritys saadaan jättää konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle ilman Rahoitustarkastuksen lupaa, jos

- a) sen taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti emoyrityksen taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10:tä miljoonaa eua vastaava markkamäärä; jos useamman tällaisen tytäryrityksen taseiden loppusum-

mien yhteenlaskettu määrä on yli viisi prosenttia konsolidoidun taseen loppusummasta, yritykset on kuitenkin sisällytettävä konsernitilinpäätökseen siltä osin kuin niiden taseiden yhteenlaskettu määrä ylittää kyseisen rajan sekä

- b) konsernitilinpäätös yrityksen poisjättämisestä huolimatta antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Monipolvisissa konsernirakenteissa emoyrityksellä tarkoitetaan tytäryrityksen lähintä emoyritystä.

Osakkuusyritys saadaan lisäksi ilman Rahoitustarkastuksen lupaa jättää konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle, jos se täyttää seuraavat vaatimukset:

1. Osakkuusyritys on asunto- tai kiinteistöosakeyhtiö tai muu sellainen osakeyhtiö tai osuuskunta, joka ei harjoita muuta toimintaa kuin yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä yksilöityjen kiinteistöjen hallintaa ja joka kattaa kulunsa osakkailta perittävillä vastikkeilla.
2. Konserniin kuuluvien yritysten ja osakkuusyritysten välillä ei ole tehty sellaisia keskinäisiä liiketoimia, joihin sisältyy merkittävää sisäistä katetta, sekä
3. Konsernitilinpäätös yrityksen poisjättämisestä huolimatta antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

5 Konsernitilinpäätöksen sisältö

Konsernitilinpäätös käsittää konsernin tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Konsernitilinpäätökseen on lisäksi sisällytettävä konsernin tuloslaskelma ja tase edelliseltä tilikaudelta. Emoyrityksen toimintakertomuksessa on lisäksi annettava tiedot sellaisista konsernin tilan ja sen toiminnan tuloksen arvostelemista varten tärkeistä seikoista, joista ei ole tehtävä selkoa konsernituloslaskelmassa tai taseessa, sekä konsernin kannalta tärkeistä tapahtumista, vaikka ne olisivat sattuneet tilikauden päätyttyäkin. Toimintakertomuksessa on niin ikään annettava selostus konsernin tilikauden aikana hankkimasta määräämisvallasta konsernin ulkopuolisessa yrityksessä ja vastaavasti määräämisvallan lakkaamisesta konserniyrityksessä sekä sulautumisen nojalla tapahtuneesta konsernin ulkopuolisen yrityksen varojen ja velkojen vastaanottamisesta. Lisäksi on ilmoitettava määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yritysten on yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan. Tytäryrityksen toimintakertomuksessa on ilmoitettava emoyrityksen nimi.

6 Konsernitilinpäätöksen laatiminen

6.1 Yleiset periaatteet

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyrityksen ja tytäryritysten (konserniyritysten) tuloslaskelman ja taseiden sekä niiden liitteenä ilmoitettavien tietojen yhdistelmänä.

Konsernituloslaskelman erään "Korkotuotot" sisällytetään muun ohessa leasingvuokrien ja leasingkohteiden suunnitelman mukaisten poistojen erotus. Muut leasingsoitimuksista johtuvat tuotot ja kulut merkitään tuoton tai kulun luonnetta vastaavaan erään.

Konserniyritysten on, mikäli mahdollista, noudatettava yhteneviä tilinpäätösperiaatteita ja soveltuvin osin Rahoitustarkastuksen emoyritykselle antamia tilinpäätöstä koskevia määräyksiä. Konserniin kuuluva kiinteistöyritys saa kuitenkin jättää erillistilinpäätöksessään suunnitelman mukaiset poistot tekemättä niin kuin kirjanpitolain 5 luvun 12 §:ssä tarkemmin sanotaan. Mikäli tytäryrityksen tilinpäätösperiaatteet poikkeavat emoyrityksen tilinpäätösperiaatteista, tytäryrityksen tilinpäätös on ennen sen yhdistämistä oikaistava vastaamaan emoyrityksen tilinpäätöstä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteita ei saa muuttaa ilman erityistä syytä. Merkittävistä laatimisperiaatteiden muutoksista on erikseen ilmoitettava Rahoitustarkastukselle ennen konsernitilinpäätöksen laatimista.

6.2 Konsernin sisäisten liiketapahtumien vähentäminen

Konsernin sisäisten liiketapahtumien vähentämisen helpottamiseksi konserniyritysten tilipuitteet on laadittava mahdollisimman yhdenmukaisiksi ja konsernin sisäiset liiketapahtumat on, mikäli mahdollista, merkittävä konserniyritysten kirjanpidossa omille tileilleen.

Mikäli konserniyritysten keskinäiset saamiset ja velat on arvostettu tai muunnettu toiseksi valuutaksi eri konserniyrityksissä eri määrään, saamisen kirjanpitoarvo on ennen keskinäisten saamisten ja velkojen vähentämistä oikaistava vastaamaan velan kirjanpitoarvoa ja näin syntyvällä erolla on oikaistava konsernin tuottoja tai kuluja.

Arvonkorotus, joka on purettu konserniyrityksen kirjanpidossa tämän luovuttaessa arvonkorotuksen kohteena olevan omaisuuden toiselle konserniyritykselle, saadaan merkitä konsernitaseeseen käyttöomaisuuden hankintamenon ja arvonkorotusrahaston lisäykseksi sen määräisenä, mikä vastaa luovuttaneen konserniyrityksen kirjanpitoon luovutetusta omaisuudesta merkittyä arvonkorotusta, mikäli arvonkorotuksen edellytykset ovat edelleen voimassa.

6.3 Konsernin sisäisen omistuksen eliminointi

Konsernin sisäinen tytäryrityksen osakkeiden, jäsenosuuksien tai yritysosuuksien omistus vähennetään eliminoimalla osakkeiden tai osuuksien hankintameno emoyrityksen taseessa tytäryrityksen osakkeiden tai osuuksien hankinta-ajankohdan mukaista omaa pääomaa vastaan konsernin omistussuuden suhteessa hankintamenomenetelmää noudattaen niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 8 §:ssä sanotaan. Rahoitustarkastus voi emoyrityksen hakemuksesta antaa luvan kirjanpitolain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun yhdistelmämenetelmän käyttöön.

Konserniyritysten vapaaehtoiset varaukset, mukaan lukien tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus, merkitään konsernitaseeseen jaettuna oman pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Verovelkaa ei kuitenkaan tarvitse vähentää siltä osin kuin luottolaitokselle on vahvistettu aikaisemmilta tilikausilta sellaista tappiota, joka saadaan voimassa olevan verolainsäädännön perusteella käyttää tappiontasaukseen.

6.4 Vähemmistöosuuden erottaminen konsernin tuloksesta ja omasta pääomasta

Vähemmistön osuus erotetaan niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 7 §:ssä sanotaan.

6.5 Osakkuusyrityksen ja yhteisyrittöksen tilinpäätöksen yhdisteleminen

Osakkuusyrittöksen tilinpäätös yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää noudattaen niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 13 §:ssä sanotaan.

Yhteisyrittöksen tilinpäätös yhdistellään konsernitilinpäätökseen niin kuin kirjanpitolain 6 luvun 15 §:ssä sanotaan, jos se on luottolaitos, rahoituslaitos, sijoituspalveluyritys, rahastoyhtiö tai palveluyritys. Muussa tapauksessa se yhdistellään osakkuusyrittöksen tavoin.

6.6 Tytäryrittöksen tilinpäätöksen yhdisteleminen, kun tytäryritys ei ole luottolaitos, rahoituslaitos, sijoituspalveluyritys, rahastoyhtiö tai palveluyritys

Mikäli tytäryritys ei ole luottolaitos, rahoituslaitos, sijoituspalveluyritys, rahastoyhtiö tai palveluyritys, sen tilinpäätös yhdistellään konsernitilinpäätökseen osakkuusyrittöksen tavoin pääomaosuusmenetelmää noudattaen. Tällaisen tytäryrittöksen viimeksi laadittu tuloslaskelma ja tase tai niiden tiivistelmä on liitettävä emoyrittöksen toimintakertomukseen, jollei niitä muutoin julkisteta Suomessa tai jollei tytäryrittöksen ole edellä kappaleessa 4 tarkoitetulla tavalla vähäinen.

7 Poikkeusten myöntäminen

Rahoitustarkastus voi myöntää emoyrityksen hakemuksesta erityisestä syystä määräajaksi poikkeuksia tästä määräyksestä niin kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain 31 §:ssä ja 39 §:ssä tarkemmin säädetään.

8 Voimaantulo

Määräys tulee voimaan 30.6.1998, ja sitä noudatetaan ensimmäisen kerran vuodelta 1998 laadittavassa konsernitilinpäätöksessä.

Liite I Konsernituloslaskelman ja taseen kaavat

Liite II Konsernitilinpäätöksen liitetiedot